

Думи за въведение

ГЕОРГИ КАПРИЕВ

Статиите, формиращи дванадесетия брой на списанието, са варианти на доклади, подготвени за студентската конференция „Индивид, Личност, Персона“, организирана от екипа на philosophia.bg и проведена в Копривщица на 20 и 21 февруари 2016 г. Идеята за конференцията дойде от Антоанета Дончева и Георги Петков. Евелина Митева, Георги Петков и Александра Докова се нагърбиха с организацията ѝ, включваща всички етапи: от формулирането на темата до отпътуването.

Налага ми се да призная, че бях изненадан от масовия предварителен интерес и готовността, та чак жертвоготовността на участниците, дори заплатили част от разноските си. (Разбира се, справедливостта изисква да се признае, че финансирането дойде по проект на Философския факултет на Софийския университет. Затруднението бе резултат от недостатъчния бюджет, заложен от организаторите.) Основните участници бяха студенти от бакалавърско, магистърско и докторантско ниво на различни специалности във Философския факултет на СУ. Изненадващо за мен, та чак трогателно, бе нивото на ентузиазма им по време на двудневната ни работа. Обясненията на тези феномени ми се разкриваха постепенно по време на самия форум.

За два дни бяха представени 12 доклада, изключително от студенти, при което тематичното ветрило се разгърна от трактата Дао-де-дзин до виртуалната персона и нейния интерфейс. Ентузиазирването на студентите-участници дойде, според мен, най-вече оттам, че имаха възможност не само да изкажат тезите си, но и да се срещнат с добронамерени коментари и обсъждания, траещи обикновено по-дълго от самия доклад. И то да го направят в среда, която е не само във висша степен интердисциплинарна, но и наситена с различни, понякога трудно съизмерими философски и светогледни нагласи.

Видя се, че доброто практикуване на иначе елитарното занимание, каквото е мисленето, и то без излишния камуфлаж на куртоазната добронамереност или на рутинните дистанцирания, задавани от академичните йерархии, има изключително силен, стимулиращ и евристичен ефект. Най-добрият атестат за качеството на работата бе масовото настояване конференцията да има свои следващи издания. Нейната атмосфера бе точно предадена от текста на Смилен Марков, публикуван във вестник „Култура“, брой 9 от 11 март 2016 г., който препубликуваме с любезното разрешение, дадено ни от ръководството на вестника.

Първа студентска философска конференция в Копривщица

СМИЛЕН МАРКОВ

На 20 и 21 февруари в град Копривщица се проведе първата студентска конференция на тема „Индивид, личност, персона“, организирана от електронното списание *philosophia.bg*. Двадесетината участници – студенти, докторанти и редактори в списанието – отдадоха дължимото на онова философстване, което съвременният християнски философ Тео Кобуш нарича „жизнена практика“ или „изкуство да се живее“. Досущ като играта на принципи край запалена камина в зимна нощ, философската игра изисква взаимно доверие и окуражава ума да задава въпроси и да тества отговори. Ако да си свободен, значи да си способен да питаш (св. Григорий Нисийски), свободата не следва да е просто характеристика на природното действие на човека. Очевидно тя е и хабитус, чието усвояване изисква усилие. Че подобно усилие си струва, се потвърди в дебатите след всяко изказване, модерирани от главния редактор проф. Георги Каприев, който на финала представи резултатите от свое изследване върху концепцията за персоналният образ при Теодор Студит.

Нерядко, вместо да създаде смислова спойка между изказванията, темата на научния форум става алиби за монологичност. Темата за персоната обаче успя да свърже и да сговори различни позиции и изследователски методи, които не се поместват само в територията на дисциплината „философия“. Чухме доклади и заявки за бъдещи изследвания по семиотика, културна антропология, архивистика, театрознание, литературна- и кино-критика. Историко-философската перспектива, която беше концептуално изведена в няколко от докладите, осигури аналитична дистанция – толкова полезна за младия изследовател, който има нужда да разпознае стъпките на собствения си интелект по дългия исторически път на човешкото знание.

Фактурата на персоналното битие беше обследвана от различни гледни точки: от емпиричното съществуване на лицето/личността в гранична ситуация (Симеон Младенов, Катерина Григорова, Габриела Русинова) до фигурата на концептуалните персони според модерната критическа теория (Лидия Кондова). Друга част от изказванията се концентрираха около смисловите ядра на историчността (д-р Смилен Марков, Яна Тодорова) или на репрезентацията (Валентин Христов, Мария Янакиева, Ралица Стоянова, Валентин Спасов, Валентин Славеев) като модуси на проявление на персоналността. Щастливата невъзможност за рационално обективизиране на човешкото съществуване прави неизменно актуални различни подходи към персоната, никой от които не е демодирани. Историко-философската деконструкция на късното понятие „личност“ (появило се чак през XV в.) се оказва работеща при обследване на феномени като виртуалната персона в интернет (Захари Захариев) или анти-природната субектност в гръцкото кино от т.нар. странна вълна (Greek weird wave – Савина Петкова).

Все в този план семиотикът доц. Антоанета Дончева демонстрира, че

Аристотеловото схващане за комичното може да служи като ключ за анализ на правдоподобността в сложното отношение между лицето и неговите маски в рамките на модерния театър. Въз основа на отделните казуси стана ясно, че общата валидност на схващането за персоната, като устой на битийна неповторимост, не изключва възможността конкретни изследователски задачи да се решават, когато лицето се разглежда например като ансамбъл от социални контексти или просто като организъм (Йордан Д. Радичков). Педагогическата полза от такива мисловни експерименти е в лошите новини, които те носят за „експертното“ самозатваряне в една или друга философска теория.

Логистиката на подобен форум е истинско постижение, особено когато част от нея се управлява от чужбина. Д-р Евелина Митева, д-р Георги Петков и Александра Докова трябва да бъдат специално поздравени. Самите организатори бяха удивени от успеха на събитието. Главният фактор за този успех е доверието: участниците поемаха отговорност за позициите си с лице към другите. Тъкмо според етоса на философията като жизнена практика (по формулата на Кобуш). Ентузиазмът на студентите подсказа, че студентската конференция в Копривщица трябва да стане ежегодна.